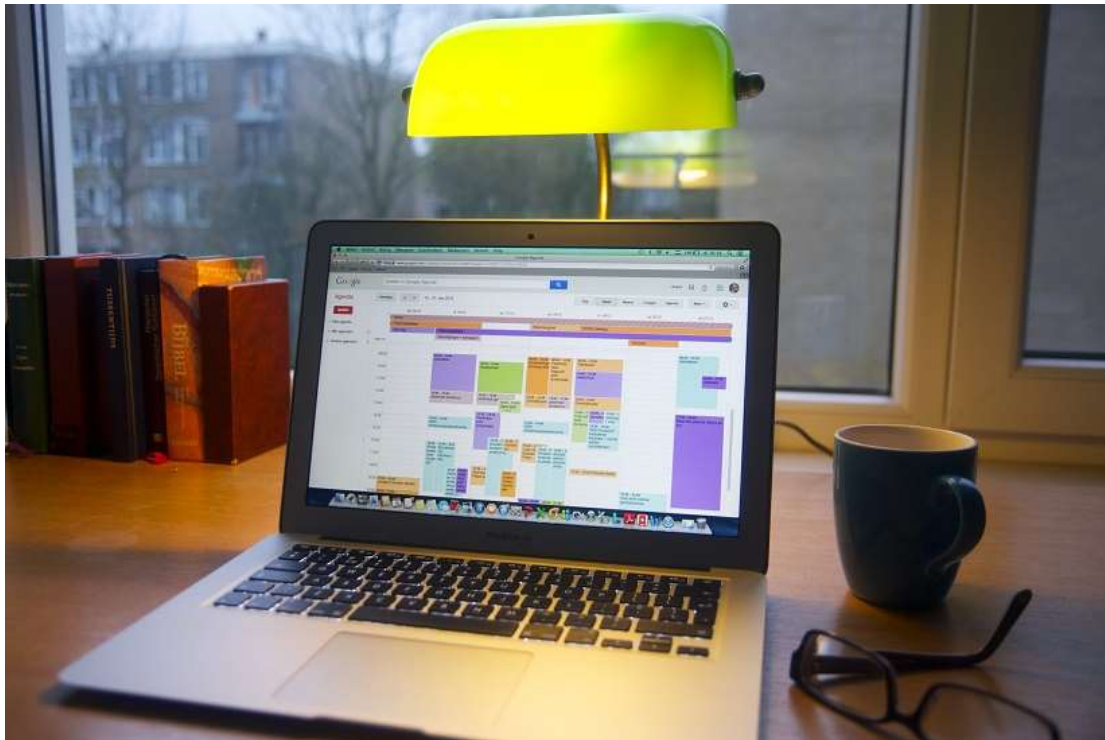

Toekomstbestendig pastoraat door teamwork

In de Protestantse Gemeente te Leidschendam/Leidschenveen zijn inmiddels al vijf jaar lang uitstekende ervaringen opgedaan met het verlenen van gemeentebreed pastoraat in teamverband. Voor de predikanten (en pastorale vrijwilligers) gelden de grenzen tussen de wijken niet meer; alle dominees zijn beschikbaar voor iedereen gemeentebreed en alle gemeenteleden vallen onder de pastorale zorg van alle dominees.

Continuïteit in het pastoraat gewaarborgd

De aanleiding tot deze nieuwe werkwijze was de zorg van de Algemene Kerkenraad over de continuïteit in de pastorale zorgverlening. Want wat te doen als er straks minder predikanten zijn en de grenzen van de wijkgemeentes zullen veranderen? Wie hoort dan bij welke dominee? En bij welke wijk? En wat als die wijk vacant is? Het antwoord op al deze vragen is in een woord: samenwerken!

In Leidschendam/Leidschenveen gebeurde dat al jarenlang en tot grote tevredenheid bij alle onderdelen van het kerkenwerk, behalve nog bij het pastoraat. Daar golden nog steeds de eigen wijkgrenzen, waarbinnen iedere predikant op eigen wijze het pastoraat georganiseerd had.

Onhoudbare grenzen

Door de groeiende samenwerking tussen groepen en commissies bleken voor hen in de praktijk de grenzen tussen de wijken nauwelijks nog te bestaan; de activiteiten werden gaandeweg centraal georganiseerd en dat werkte goed. Men leerde elkaar steeds beter kennen. Waarom zou dat niet ook in het pastoraat mogelijk zijn? Temeer omdat met name 'jongere' mensen het traditionele huisbezoek steeds minder op prijs stellen, maar wel openstaan voor andere vormen van pastoraat, zoals (gemeentebreed) groepspastoraat.

Grenzeloos pastoraat

Een pastoraal team van predikanten en ouderlingen/vrijwilligers dat gemeentebreed inzetbaar is, geeft ongekende mogelijkheden om ook in de toekomst het gewenste pastoraat te kunnen bieden.

Groepspraktijken en samenwerken in teamverband is buiten de kerk op verschillende terreinen al lange tijd gemeengoed, denk alleen al aan de medische zorgverlening. Zo vreemd is de gedachte aan een Pastorale Groepspraktijk dus niet.

Pastorale Groepspraktijk

Uitgangspunt is dat de predikanten, ouderlingen en anderen al het pastoraat in teamverband doen. Hierbij spelen de grenzen tussen de wijken geen rol meer: alle predikanten en andere werkers in het pastoraat zijn voor iedereen gemeentebreed beschikbaar, en alle gemeenteleden vallen onder de zorg van alle predikanten en anderen.

Overigens houden de gemeenteleden de mogelijkheid om, als ze dat willen, zelf hun dominee te kiezen. Bestaande pastorale relaties kunnen dus gewoon blijven bestaan.

Om ervoor te zorgen dat aan alle pastorale vragen op goede wijze gehoor gegeven kan worden, is een deskundige pastoraal werker als Pastoraal Coördinator in dienst genomen. Deze verdeelt de pastorale vragen van mensen onder de leden van het pastoraal team.

Pastoraal Coördinator

De Pastoraal Coördinator is de spil waar alles om draait. Omwille van de continuïteit, professionaliteit en inzet is gekozen voor een betaalde kracht in part-time dienstverband. Deze kan met de predikanten op beleidsniveau meedenken en meewerken en bovendien allerlei praktische werkzaamheden verrichten, die met het pastoraat te maken hebben. Op vaste tijden houdt de Pastoraal Coördinator telefonisch spreekuur. Dan kan iedereen het speciale pastorale nummer bellen om een afspraak te maken, of om iemand door te geven voor wie pastoraal contact gewenst zou kunnen zijn. Iedere hulpvraag wordt hoe dan ook gehonoreerd. De Pastoraal Coördinator beheert de digitale agenda's van de predikanten en vult daarin de gewenste afspraken. De predikanten hebben daartoe in hun agenda per week een aantal blokken gereserveerd.

In overleg met de hulpvrager wordt gekeken wie van de predikanten of andere leden van het Pastoraal Team ingeschakeld zal worden.

De Pastoraal Coördinator organiseert ook groothuisbezoeken, ontmoetingsavonden, of thema-avonden over geloofsopvoeding of rouwverwerking e.d.

Altijd bereikbaar

Om ook buiten de spreekuren bereikbaar te zijn voor noodgevallen (bijvoorbeeld bij overlijden of in een crisissituatie) is steeds een van de predikanten 'predikant van dienst'. Een week lang wordt het pastorale nummer naar zijn/haar mobiele telefoon doorgeschakeld. Deze telefoon is 24 uur per dag en zeven dagen per week (dus altijd!) binnen handbereik. De predikant van dienst zorgt ervoor dat de vraag wordt beantwoord. Hij/zij hoeft niet alles zelf op te lossen, maar kan de vraag ook doorspelen naar iemand anders die verder kan helpen. De hulpvrager krijgt dus altijd antwoord en hoeft niet eindeloos rond te bellen.

Om een acute hulpvraag goed te kunnen delegeren, hebben ook de predikanten inzage in elkaars digitale agenda's.

U vraagt, wij komen

Een belangrijke verandering bij deze werkwijze is dat de hulpvrager zelf initiatief neemt voor het maken van een pastorale afspraak. Zo vreemd is dat niet, want dat gebeurt ook als je bijvoorbeeld een huisarts nodig hebt.

Natuurlijk houden, als altijd, ook de predikanten net zo goed als alle gemeenteleden zelf hun oren en ogen wijd open om in de gaten te hebben wie wel een pastoraal gesprek zou kunnen gebruiken. Als dat mogelijk is, wordt dat dan doorgegeven aan de Pastoraal Coördinator, die dan een afspraak maakt. Vaak is zo'n telefonisch contact al voldoende.

Vervolgafspraken worden over het algemeen ook op initiatief van de hulpvrager via de Pastoraal Coördinator gemaakt. Vanzelfsprekend houdt ook de predikant zelf de vinger aan de pols. Maar de contacten worden zoveel mogelijk via de Pastoraal Coördinator gelegd, al dan niet op aangeven van de predikant.

Alle '80-plussers' krijgen tenminste eenmaal per jaar van de Pastoraal Coördinator het aanbod voor een bezoek van een predikant of een ouderling. Deze groep heeft in ieder geval geregeld contact met een vaste ouderen-bezoeker.

Bestaande pastorale netwerken (zoals 'buurtjes') zijn en blijven natuurlijk belangrijk.

Pastoraat met toekomst

Deze structuur kan dezelfde blijven, ook als er predikanten bij komen of weggaan, of als de wijken groter, kleiner of samengevoegd worden; het Pastoraal Team blijft hoe dan ook het Pastoraal Team, en de PG te Leidschendam/Leidschenveen blijft hoe groot of hoe klein ook dezelfde. Hiermee is de continuïteit van het pastoraat in de toekomst gewaarborgd.

Ervaringen tot nu toe

Dit model is gepresenteerd als groeimodel; er is ruim de tijd genomen om te kunnen wennen. Mede dankzij de innemende persoonlijkheid van de Pastoraal Coördinator is dat heel goed gelukt.

Heel belangrijk is het dat de predikanten een hartelijke collegiale vertrouwensband met elkaar hebben en daarin willen investeren. Geregelde teamgesprekken, -lunches, -borrels en -uitjes doen daaraan veel goed.

Gebleken is dat de pastorale hulpvragen evenwichtig verdeeld konden worden onder de predikanten, zodat er geen ongewenste scheefgroei is ontstaan.

Dat het initiatief nu bij de pastorale hulpvrager ligt, levert de nodige ontspanning op bij het gevoel van de predikanten 'nooit klaar' te zijn. Mede dankzij de inzet van de andere teamleden (ouderlingen/vrijwilligers) kunnen de predikanten zich nu veel meer bezig houden met het bijzondere pastoraat.

De predikanten gaan geregeld voor in de verschillende wijkkerken, waardoor een groot gevoel van saamhorigheid is ontstaan en vertrouwen is gegroeid.

Alles voldoet ruimschoots aan de verwachtingen.

Ds. Theo Haitjema

E-mail: pastoraalcentrum@pgleidschendam.nl